

Krafttak for Oslofjorden

Temamøte Miljøringen – Helhetlig miljøforvaltning

Pernille Eriksdatter Giske

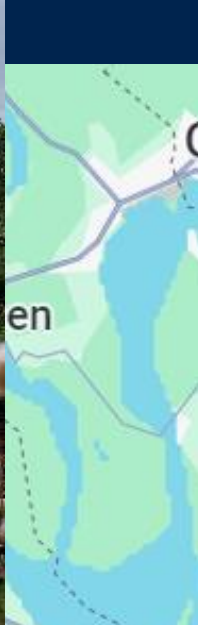
17.04.2024

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Alle foto: SFOV

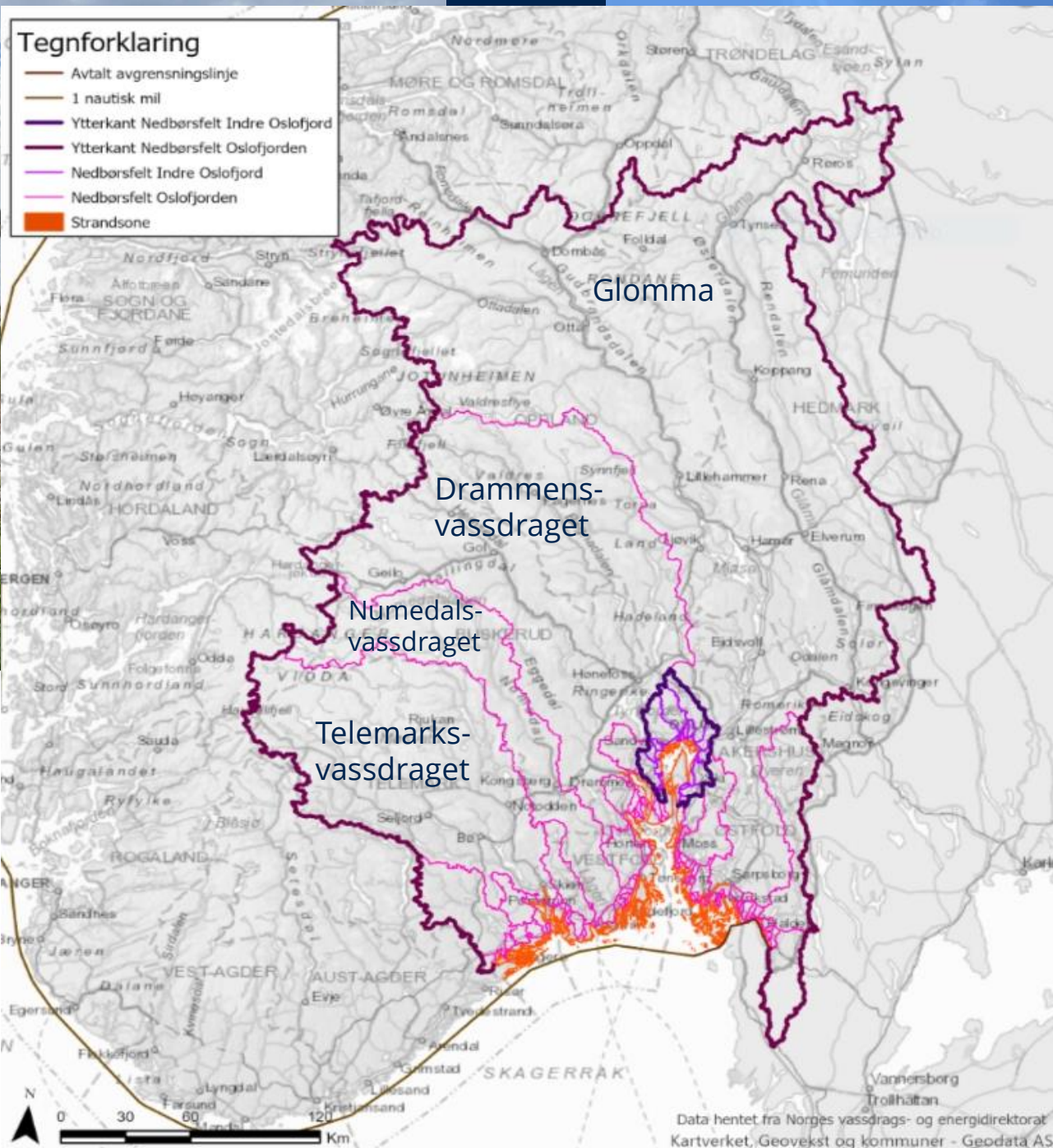

Foto: Elisabeth Grasbakken

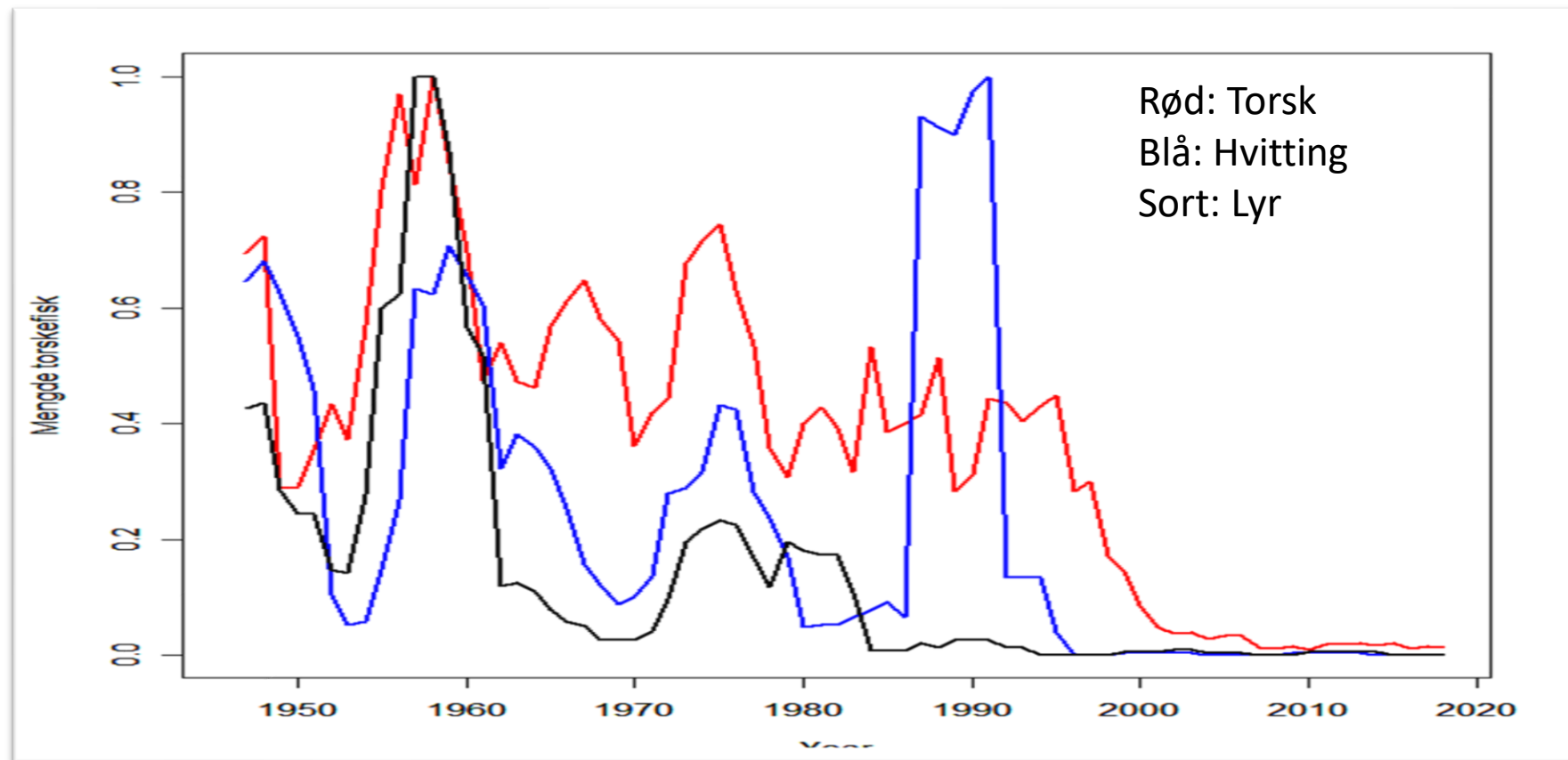
Foto: Kristian Moseby

Øvrige foto: SFOV

Hva er problemene i fjorden?

Illustrasjon: Havforskningsinstituttet

Hva er problemene i fjorden?

Foto: Vestfold og Telemark fylkeskommune

Foto: Niva (kollasj av NRK)

Hva er problemene i fjorden?

Foto: Oslofjordens friluftsråd

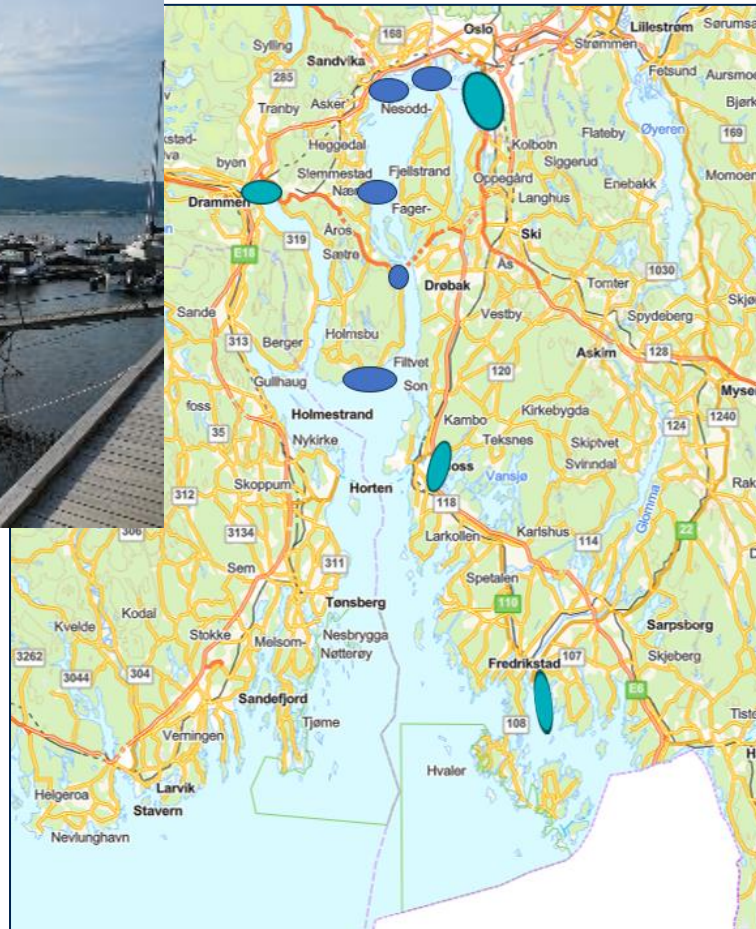

Foto: Bildebloggen.com Rune A. Karlsen

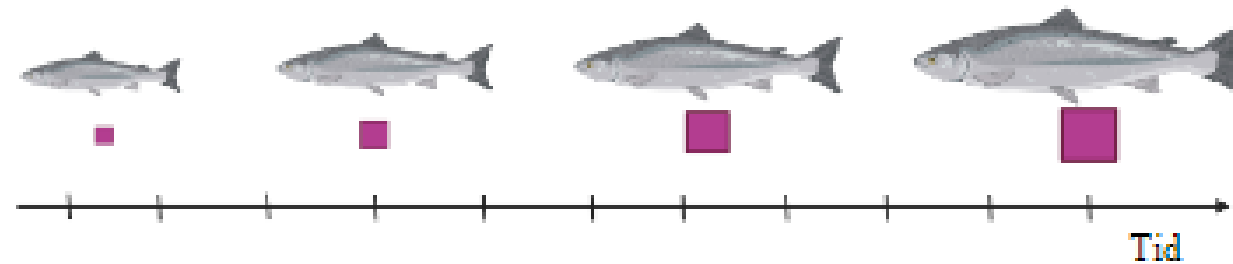
Foto: Kystverket

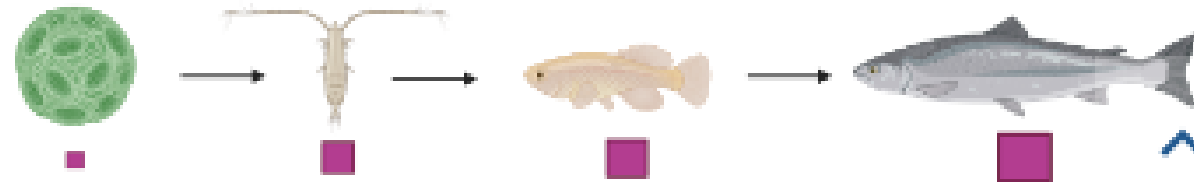
Hva er problemene i fjorden?

Bioakkumulering

■ Miljøgift

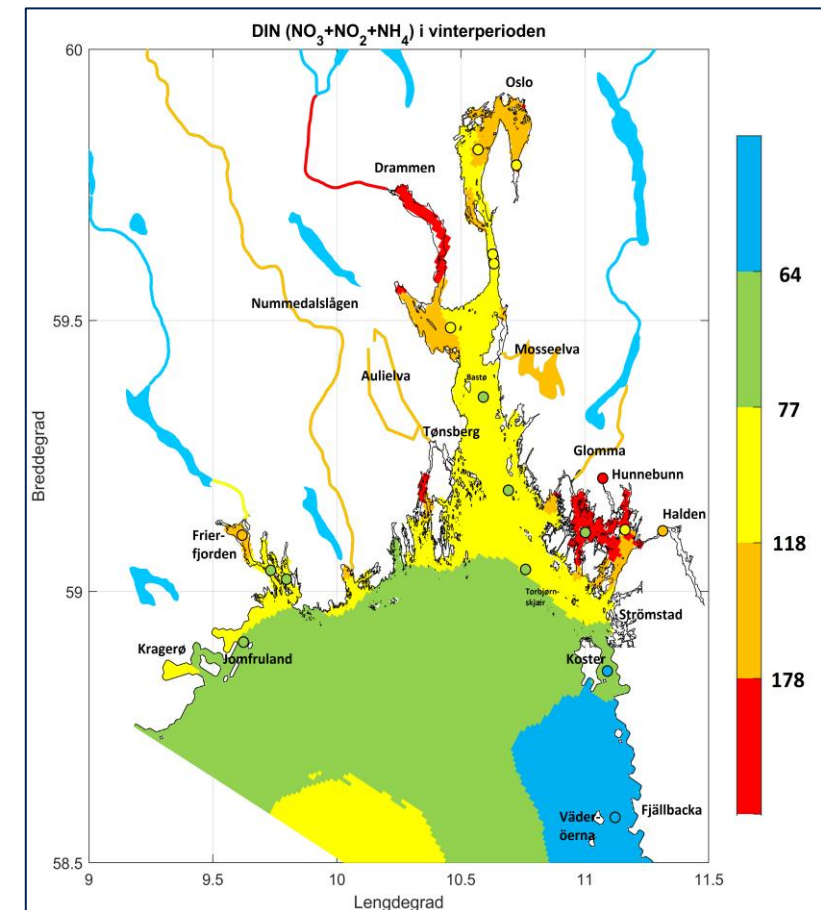
Biomagnifisering

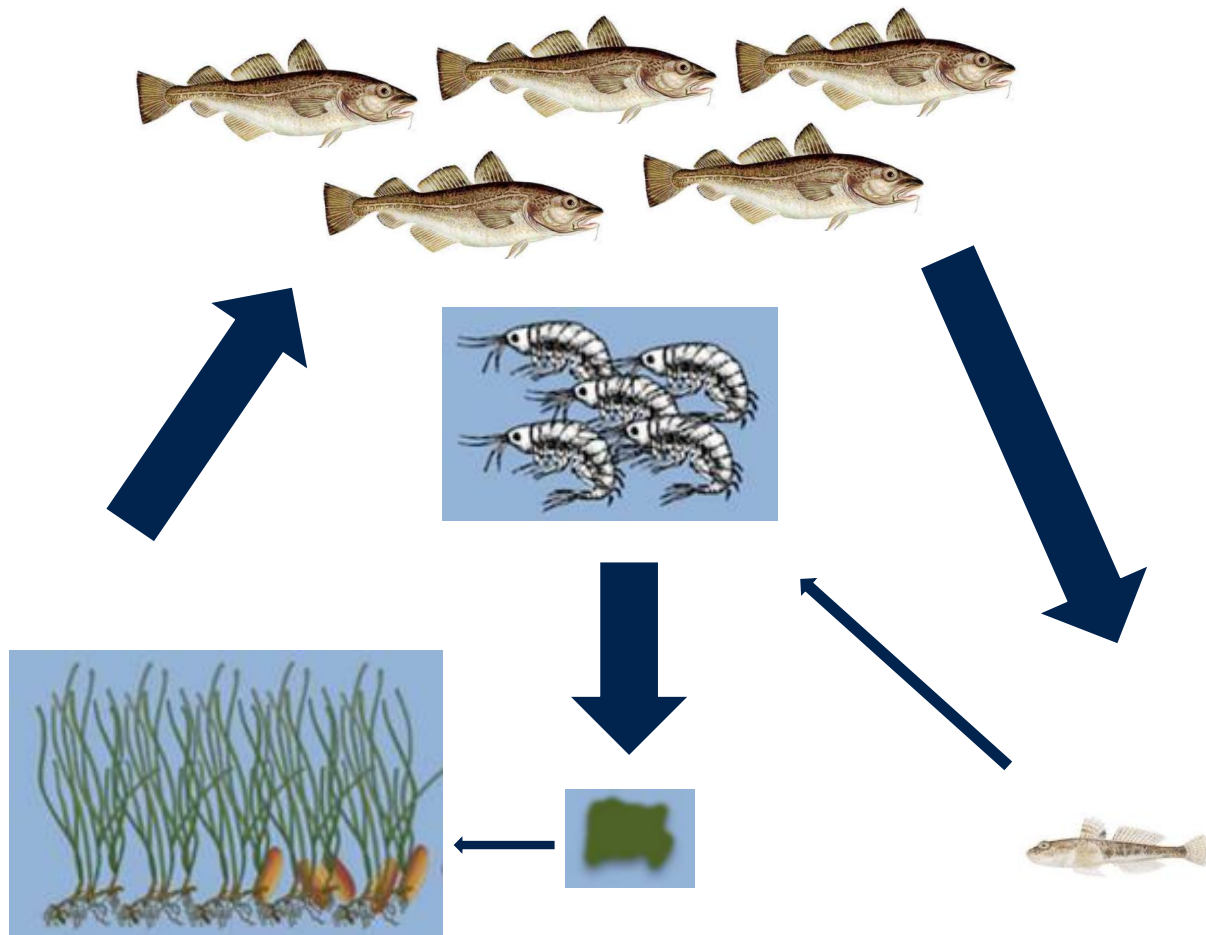
Nitrogen i Oslofjorden (rapport NIVA/HI 2021)

- Klare **overkonsentrasjoner** av nitrogen, tilførsler **sjudoblet** fra førindustriell tid
- Tilførslene til fjorden kommer fra **egne aktiviteter**, særlig jordbruk og avløp
- For det mest skadelige av nitrogenet
 - 43 % fra jordbruk
 - 34 % fra avløp (renseanlegg)
 - 14 % fra bakgrunnsavrenning
- Mange problemområder, men må se på hele Ytre Oslofjord som **én resipient**

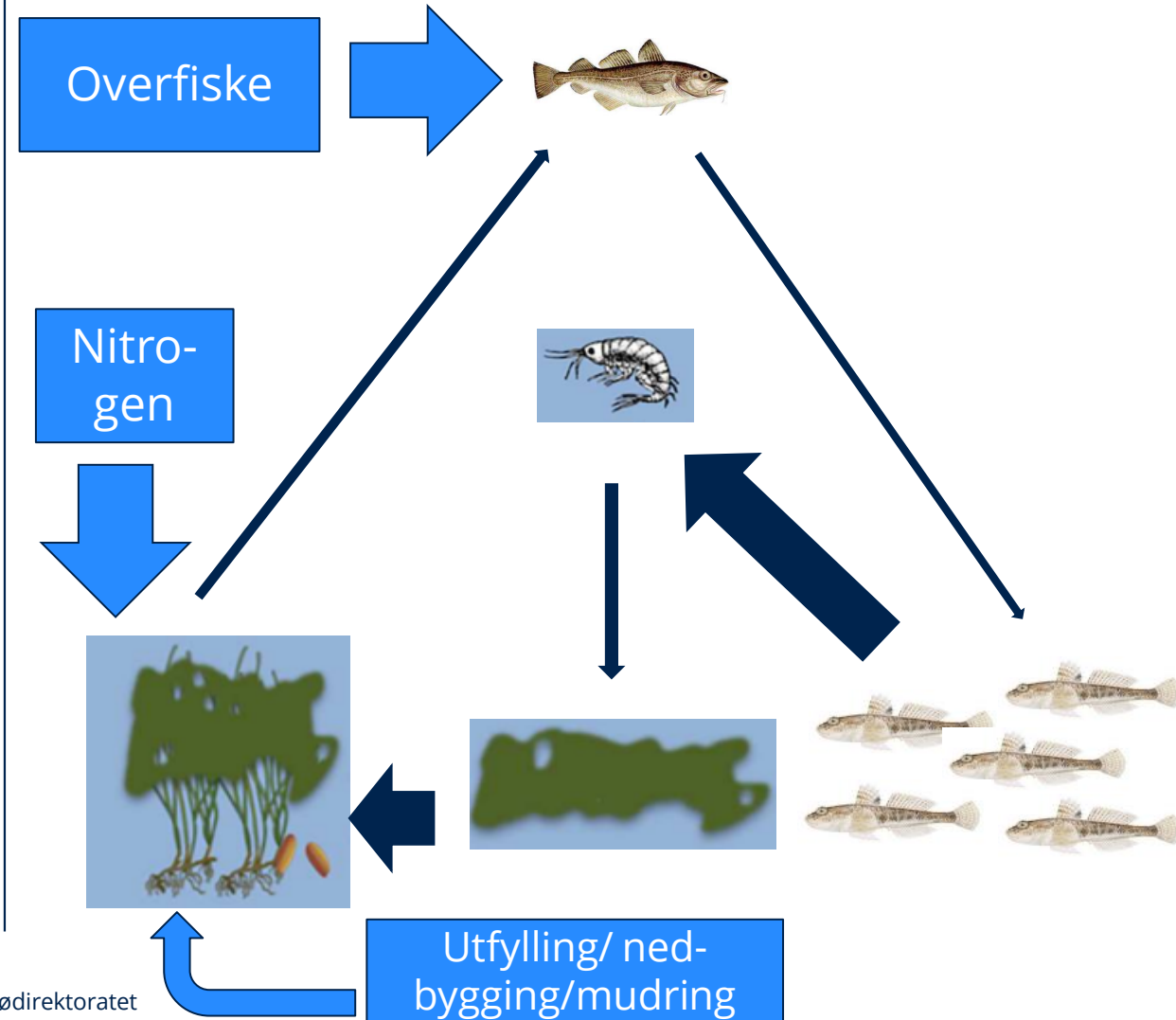

Økologiske domino-effekter (omarbeidet fra Moskenes et al. 2008 og Infantes et al. 2016)

Fungerende økosystem

Økosystem i ubalanse

Det haster...

M-1700 | 2019

Forslag til helhetlig plan for Oslofjorden

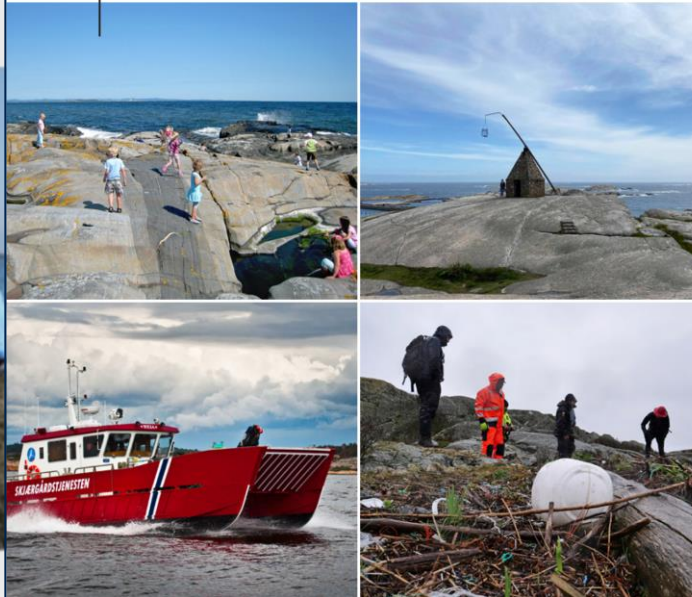
Ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv

Klima- og miljødepartementet

Tiltaksplan

Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv

Gjennomføring av helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden

Rapport for året 2022-2023

Rapport

M-2591 |

Se vedlagt adresseliste

Deres ref

Vår ref
23/2456-

Dato
15. desember 2023

Kommunenes ansvar for oppfølging av tiltakene i helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord

Den 7. november hadde jeg som klima- og miljøminister gleden av å lede mitt første møte i Oslofjordsrådet. Som flere var inne på i møtet, har vi alle et viktig ansvar for å få gjennomført tiltakene som skal til for å snu utviklingen i fjorden. Fra statens side skal vi eksempelvis ta ansvar for å få på plass nytt gjødselregelverk. Som oppfølging av møtet sender jeg med dette brevet en oppfordring til alle kommuner i Oslofjordens nedbørsfelt til å gjøre sin del av jobben. Målet er at vi i fellesskap styrker arbeidet med tiltak for fjorden slik at vi sammen kan bedre fjordens tilstand og sikre at vi kan få en ren og rik Oslofjord til glede både for nålevende og fremtidige generasjoner.

Jeg oppfordrer alle kommuner i Oslofjordens nedbørsfelt til å:

- Legge opp til en politisk behandling av tiltakene i kommunen, og jobbe aktivt med å raskt gjennomføre de tiltakene i Oslofjordplanen som kommunen har ansvaret for.
- Jobbe systematisk med miljøtiltak knyttet særlig til utslipp fra kommunalt avløp og avløp i spredt bebyggelse, kantsoner langs vassdrag og tiltak som sikrer vannmiljøet gjennom god arealplanlegging.
- Starte planleggingen nå for å få på plass nitrogenfjerning fra avløpsvann. Se til gode eksempler på interkommunalt samarbeid.
- Sikre en strengere praktisering av byggeforbudet i strandsonen, og jobbe med å fjerne ulovlige stengsler som hindrer allmennhetens tilgang til strandsonen.
- Etablere rutiner for å sikre viktige naturforekomster i sjo, samt få oversikt over antall inngrep som går utover marine naturtyper.

Postadresse: Postboks 8013 Dep 0230 Oslo
Kontrolladresse: Kongens gate 20 Telefon* 22 24 90 90
Org no.: 972 417 882

Det haster...

M-1350 | 2019

Forslag til h Oslofjorden

Ren og rik Oslofjord

Klima- og miljødepartementet

Tiltaksplan

råden

Hva leter du etter?

For næringsliv

For myndigheter

Meny

Forside / ... / 2023 / November 2023 / Ikke i rute med å redde Oslofjorden

Dato
15. desember 2023

Ikke i rute med å redde Oslofjorden

En ny rapport viser at vi ikke er i rute med å gjennomføre tiltakene som skal bedre miljøtilstanden i Oslofjorden. Samtidig er det lyspunkter.

Publisert 07.11.2023

Rapport

M-2591 | 2

ig av tiltakene i helhetlig tiltaksplan for

miljøminister gleden av å lede mitt første møte i t, har vi alle et viktig ansvar for å få gjennomført jorden. Fra statens side skal vi eksempelvis ta k. Som oppfølging av møtet sender jeg med yr i Oslofjordens nedbørsfelt til å gjøre sin del av seidet med tiltak for fjorden slik at vi sammen kan in ren og rik Oslofjord til glede både for

s nedbørsfelt til å: av tiltakene i kommunen, og jobbe aktivt med å ofjordplanen som kommunen har ansvaret for.

- Jobbe systematisk med miljøtiltak knyttet særlig til utslipp fra kommunalt avløp og avløp i spredt bebyggelse, kantsoner langs vassdrag og tiltak som sikrer vannmiljøet gjennom god arealplanlegging.
- Starte planleggingen nå for å få på plass nitrogenfjerning fra avløpsvann. Se til gode eksempler på interkommunalt samarbeid.
- Sikre en strengere praktisering av byggeforbudet i strandsonen, og jobbe med å fjerne ulovlige stengsler som hindrer allmenhetens tilgang til strandsonen.
- Etablere rutiner for å sikre viktige naturforekomster i sjo, samt få oversikt over antall inngrep som går utover marine naturtyper.

Postadresse: Postboks 8013 Dep 0230 Oslo
Kontoradresse: Kongens gate 20 Telefon* 22 34 90 90
Org no.: 972 417 882

Tiltak – 7 innsatsområder

1. Redusere utslipp fra kommunalt avløp og avløp i spredt bebyggelse
2. Redusere arealavrenning fra jordbruket
3. Redusere tilførsler av miljøgifter og marin forsøpling
4. Ivareta sårbare arter, naturtyper og kulturminner
5. Restaurering av naturverdier
6. Friluftsliv
7. Tverrgående tiltak for en helhetlig forvaltning av Oslofjorden

Foto: SFOV

Foto: SFOV

Foto: Tønsberg Blad

Innsatsområde 1 – Redusere utslipp fra komm. avløp og avløp i spredt bebyggelse

Rensing for milliarder i Drammensregionen

Bildet: Fungerende kommunalsjef for infrastruktur og samferdsel i Drammen kommune, Johannes H. Devold, presenterte planene for avløpsrensing i Drammensregionen under VA-messa i regi av VVP på Gardermoen i dag. Foto: Odd Borgstrand

VA-MESSENE 2023: Lier, Asker og Drammen kommuner går nytt avløpsrenseanlegg for Drammensregionen.

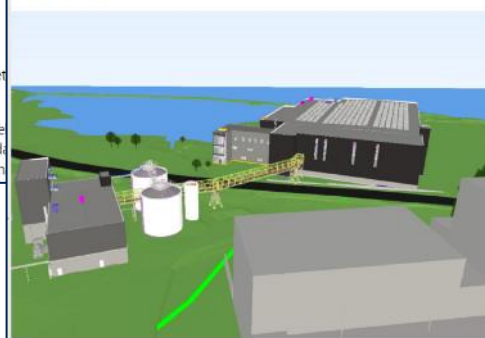
Publisert: 14 Mar 2023

Av Odd Borgstrand

- Planene er godkjent av de folkevalgte i alle de tre kommunene, og et milliard-anlegget står ferdig i 2030.

Det fortalte fungerende kommunalsjef for infrastruktur og samferdsel Johannes H. Devold, under VA-messa i regi av VVP på Gardermoen i dag. Det er godt kjent at Ytre Oslofjord er under sterkt press og dermed må

Det nye renseanlegget på Øra øker avløpsregningen med 3.700 kr i året per husstand

Det planlagte anlegget har en rekke rensesposser, med biologisk rensing av nitrogen innløst, til venstre ser vi tanker for slambehandling og produksjon av biogass. Foto: Freire

Av Ørnred Ljøsta

Publisert: 17.03.23 06:04

Del

Det nærmer seg byggestart for Freires nye avløpsrenseanlegg på Øra, inkludert nitrogenrensing med en rensesgrad på 85 prosent. Fra 2027 forventes anlegget å gi en økning i gebyrene på 3.700 kr i året per husstand.

- Rapporteringen viser at det har vært gjennomført mange møter i 2022/23
 - Bedre forståelse for nødvendighet av strengere renskrav
 - Kravstilling og planlegging tar lengre tid enn ønskelig
 - Felles løsninger for nitrogenrensing under planlegging i Drammens-regionen, og i Vestfold
 - Først i løypa er nedre Glomma, to separate anlegg i hhv. Sarpsborg og i Fredrikstad
- Betydelig etterslep i oppfyllelsen av avløpsdirektivet (T1,T3,T4,T7)
 - Krevende for alle i forvaltningen
 - Kostbare tiltak, krever store investeringer i langsiktig perspektiv

Innsatsområde 1 – avløp – fortsettelse

LOVDATA

Forskrift om tilskudd til nitrogenfjerning ved avløpsreanlegg

OPPRINNELIG KUNNGJORT VERSJON

Forskrift om tilskudd til nitrogenfjerning ved avløpsreanlegg

Dato	FOR-2023-09-01-1388
Departement	Klima- og miljødepartementet
Ikrafttredelse	01.09.2023
Hjemmel	Stortingets årlige budsjettvedtak
Kunngjort	04.09.2023 kl. 13.45
Journalnr.	2023-0959

Hjemmel: Fastsatt av Klima- og miljødepartementet 1. september 2023 med hjemmel i Stortingets årlige budsjettvedtak, § 1420 post 60.

§ 1. Formålet med ordningen

Tilskuddsordningen skal bidra i arbeidet med å redusere utslipp av nitrogen fra kommunalt avløp innenfor Oslofjordens nedbørsfelt. Med Oslofjordens nedbørsfelt menes kommuner som vist til i vedlegg 1.

§ 2. Tildelingskriterier

Miljødirektoratet kan etter søknad tildele tilskudd til kommuner og kommunalt eide selskaper. Interesseorganisasjoner kan også søke på vegne av aktuelle kommuner og selskaper.

Tilskudd kan gis til:

- planlegging og/eller prosjektering av nitrogenfjerning ved avløpsreanlegg
- vurdering av egnet teknologi for nitrogenfjerning, både midlertidige og permanente løsninger
- kompetansehevingstiltak knyttet til nitrogenfjerning.

Videre skal følgende tildelingskriterier oppfylles:

- kommunen/interkommunalt selskap skal bidra med egeninnsats
- prosjektet skal bidra til å bedre miljøstanden i Oslofjorden
- prosjektet skal ha til hensikt å bidra til en raskere beslutning om eller innføring av nitrogenfjerning.

Årlige satsingsområder og prioriteringer for tilskuddsordningen kunngjøres i utlysningen.

- Ny tilskuddsordning på plass fra høsten 2023
 - Planlegge og prosjektere nitrogenfjerning, samarbeide med andre kommuner
- Forslag til forbud mot tømning av båtseptik i Oslofjorden er utredet, og oversendt til KLD for videre vurdering (T6) – Høringsfrist 09.04.24

Status nitrogenrensetrinn i O&V

- 5 anlegg i drift med nitrogenrensetrinn = 12 kommuner
- 1 tillatelse ferdig klagebehandlet = 2 kommuner
- 2 tillatelser før jul = 2 kommuner
- 5 søknader i prosess hos SF = 5 kommuner
- 3 kommuner med forpliktende handlingsplan = 3 kommuner
- 5 kommuner i utredningsfasen = 5 kommuner
- 2 kommuner er bedt om å søke på nytt = 2 kommuner = 31 kommuner

- 10 kommuner fått nitrogenutredningskrav = 41 kommuner
- 4 kommuner med kapittel 13-anlegg – dialog = 4 kommuner
- Resten driver godt, har kun ledningsnett eller vi er i dialog = 52 kommuner

Innsatsområde 2 – Redusere arealavrenning fra jordbruk

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Oslo og Viken > Landbruk og mar > Jordbruk > Miljøkrav > Regionale miljøkrav
> Regionale miljøkrav for jordbruket i Oslo og Viken er nå bestemt

Regionale miljøkrav for jordbruket i Oslo og Viken er nå bestemt

Etter flere års arbeid, tre offentlige høringer som resulterte i nyttige høringsinnspill, og god dialog med eksterne aktører, har Statsforvalteren bestemt nye regionale miljøkrav for

Kontaktpersoner

- Hedd Engelhardt Borgje
HF: hedde@oslo.viken.no
- Mart Solberg Østend
HF: mart@oslo.viken.no
- Orm Gullberg
HF: orm@oslo.viken.no / orm@oslo.viken.no

Lenker

- Kart over miljøkravområdene

- Kun Akershus/Østfold har forpliktende miljøkrav i jordbruket (T8)
 - Haster å innføre i hele nedbørfeltet
 - Fra høsten 2024
- Krav 5 og 6 innføres fra høst 24 i Buskerud og Hadeland, 1-4 innføres i 2025.
- Det er gitt 150 mill. kr ekstra RMP-midler i 2022/23 til vannmiljøtiltak (T9)
 - Økt oppslutning om vannmiljøtiltak særlig i Akershus/Østfold
 - Innføring av miljøkrav

Innsatsområde 2 – jordbruk – fortsettelse

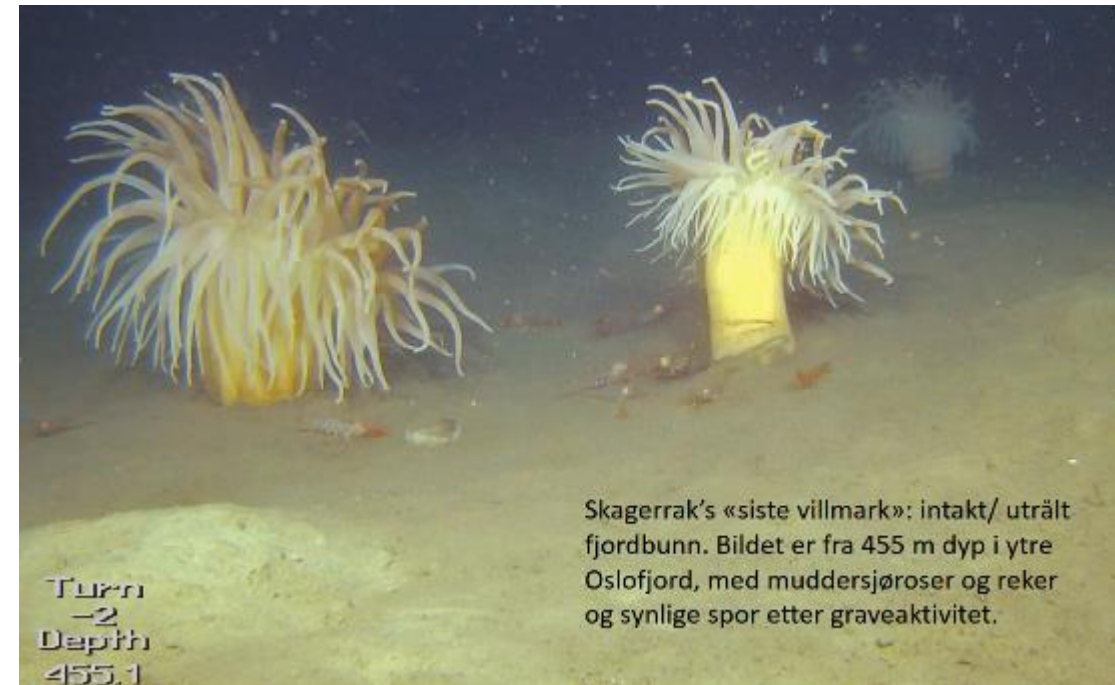
Foto: Svein Skøien

- Revidert forskrift om gjødselvarer (T10)
 - Ligget til pol. behandling i mange år
 - Viktig bidrag for å redusere skadelige effekter på vannmiljøet, høye fosfortall i jord
 - På høring til 20. juni 2024
- Ny gjødselvarerforskrift og regionale miljøkrav i **alle fylkene** rundt fjorden bør iverksettes samtidig
 - Best samvirkende effekt på miljøtilstanden i fjorden
 - Høsten 2024

Innsatsområde 4 – Ivareta sårbare arter og naturtyper inkl. fiskeriforvaltning

- Nærmere regulering av trålingsaktivitet ikke gjennomført (T21)
 - Behov for å utrede utfasing av trålingsaktivitet i Hvaler og Færder nasjonalpark, og Indre fjord - i første omgang
- Kontroll og oppsyn med forbud mot torskefiske (T23)
 - Vanskelig å kontrollere fritidsfiske
 - Dispensasjoner for yrkesfiskere bør trekkes
- Sammenheng mellom svak torskefiskebestand og fremvekst av påvekstalg (lurv)
 - Torskefiskenes nøkkelposisjon i økosystemet

Skagerrak's «siste villmark»: intakt/ utrålt fjordbunn. Bildet er fra 455 m dyp i ytre Oslofjord, med muddersjøroser og reker og synlige spor etter graveaktivitet.

Innsatsområde 4 – naturforekomster i sjø i arealplanlegging

Illustrasjon: Statsforvalteren i Oslo og Viken

- Tydelige formuleringer i planen når det gjelder inngrep/tiltak i bløtbunnsområder og andre naturforekomster i sjø (T24, T25)
 - «Unngå inngrep», «sikre naturforekomster»
- Rapporteringen viser at:
 - 25 % av kystkommunene ikke har rutiner for å sikre dette
 - 80 % av kystkommunene ikke har oversikt over antall inngrep som går ut over marine naturtyper (beite- og oppvekstområder)
- Behov for å skjerpe praksis

Innsatsområde 6 og 7 - Friluftsliv og arealforvaltning

Foto: Bildebloggen.com Rune A. Karlsen

- Tydelige formuleringer i planen angående praktiseringen av byggeforbudet i strandsonen (T40, T59)
 - «følge nasjonale forventninger», «sikre streng praktisering»
- Rapporteringen viser at det fortsatt gis mange dispensasjoner, stort spenn mellom kommunene
- Behov for innstramming når det gjelder byggeforbud i strandsonen (T40, T59)
- Behov for strengere nasjonale føringer – disp. bestemmelsen §19.2, og etterlevelse av Statlige planretningslinjer (SPR)

Hvordan går det – egentlig?

Oslofjorden er i en dårlig tilstand med ubalanse i økosystemet

- Det er mulig å snu trenden og å nå miljømålene
- Men det vil ta tid og med betydelige kostnader

Samtidige og effektive tiltak nødvendig

- Redusere næringstilførsler fra avløp og jordbruk
- Gjenoppbygge rovfiskbestandene, nullfiskeområder, redusere bunntåling
- Unngå ytterligere nedbygging av både strandsoner og gruntvannsområder, viktige beite- og oppvekstområder

Det går for seint for å nå målene innen 2026

Takk for oppmerksomheten!

Pernille Eriksdatter Giske
pernille.giske@statsforvalteren.no

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Facebook [sfov.no](https://www.facebook.com/sfov.no)
Nettside statsforvalteren.no/ov

